עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה כ:
כו ב מיי' פ"ג מהל' אבות הטומאות הלכה ה:

תורה אור השלם

1. וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ: ויקרא ז, כד
2. נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה בָהּ אֲנִי יְהוָה: ויקרא כב, ח
3. וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וּטְרֵפָה בָּאֶזְרָח וּבַגֵּר וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהֵר: ויקרא יז, טו
נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה בָהּ אֲנִי יְהוָה: ויקרא כב, ח

מוסף רש"י

התורה אמרה יבוא איסור נבילה ויחול על איסור חלב כו'. האי ואכל לא תאכלוהו לא צריך דהא כתיב כל חלב וכל דם לא תאכלו ומשום דנתנבלה או נטריפה מי הוי ליה איסור חלב ולמאי אצטריך אלא התורה אמרה דחייב משום שני לאוין משום לאו דחלב ומשום לאו דטרפה דלא תימא אין איסור חל על איסור (חולין לז:)

נוסחאות רש"י כת"י

מסורת הש"ס

א) חולין לז. [קג.], ב) ת"כ פי"ב ה"ב, ג) שם צו פרשי' י ה"ה, ד) לעיל סט:, ה) שמיני פרשי' ה פ"ז ה"ה, ו) [יבמות לד.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיבעי ליה שלא תאמר: (ב) שם טריפה משום (דאיסור' מחיים) סא"מ. ונ"ב בפ"ב דחולין דף לז בפרש"י מבואר דגרס דמיתסרא וע"ש: (ג) רש"י ד"ה חידוש וכו' בימאה הס"ד ואח"כ מ"ה בחלב בהמה טהורה הכתוב: (ד) ד"ה מה כשטיהר וכו' פרסה ושוסע איננה שוסעת וגו' הס"ד:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה יבא וכו' למאן דאית ליה איסור מוסיף. תמוה לי מה מוסיף יש בנבילה על חלב דשם רק טולא. ולפי דנאסר לגביה הא בבהמה בע"מ דלא חזי לגביה כוי רק טולא: ד"ה וחד כו' דר"מ לטעמיה. תמוה לי הא מלינו רק לר"מ בכריתות דס"ל איסור כולל ומוסיף ולאיסור כ"מ מסאי"כ בנבילה על עוף טמא:

שינויי נוסחאות

גמרא

האי נמי תיפוק לי ימוחלב נבלה מי שאיסורו משום בל תאכל חלב נבלה יצאתה זו שאין איסורה משום בל תאכל [חלב נבלה] אלא משום טמא אלא האי טריפה מיבעי א) לאיתויי חיה סלקא דעתך אמינא מי שחלבה אסור ובשרה מותר יצאת זו שחלבה ובשרה מותר קמ"ל א"ל ב) מאי שנא טמאה דאין חלבה חלוק מבשרה חיה נמי אין חלבה חלוק מבשרה ועוד הכתיב ואכל לא תאכלוהו אלא אמר אביי טריפה לגופיה איצטריך שלא תאמר הואיל וטמאה אסורה מחיים וטריפה אסורה מחיים מה טמאה חלבה טמא אף טריפה חלבה טמא אי הכי האי נמי מיבעי (א) שלא תאמר הואיל ועוף טמא אסור ג) באכילה וטריפה אסורה באכילה מה עוף טמא אינו מטמא אף טריפה אינה מטמאה ועוד מי איכא למילף טרפה מטמאה טמאה לא היתה לה שעת הכושר טריפה היתה לה שעת הכושר וכי תימא טריפה מבטן מאי איכא למימר במינה מיהא איכא אלא אמר רבא ה) התורה אמרה יבא איסור נבילה ויחול על איסור חלב יבא איסור טריפה ויחול על איסור חלב וצריכי דאי אשמעינן נבילה משום דמטמיא אבל טריפה אימא לא ואי אשמעינן טריפה משום (ב) דאיסורה מחיים אבל נבילה אימא לא צריכא ור"מ האי טריפה מאי עביד ליה מיבעי ליה למעוטי שחיטה שהיא לפנים ורבי יהודה טריפה אחרינא כתיב ורבי מאיר חד למעוטי שחיטה שהיא לפנים וחד למעוטי עוף טמא ורבי יהודה מנבלה ד) נפקא ליה ורבי מאיר האי נבלה מאי עביד לה לשיעור ה) אכילה בכזית ותיפוק לי מקרא קמא מדאפקיה רחמנא בלשון אכילה חד לשיעור אכילה בכזית וחד לשיעור אכילה בכדי אכילת פרס ס"ד אמינא הואיל וחידוש הוא יותר מכדי אכילת פרס נמי ליטמא קמ"ל ית"ר יוחלב נבלה וחלב טרפה בחלב בהמה טהורה הכתוב מדבר אתה אומר בחלב בהמה טהורה הכתוב מדבר או אינו אלא בחלב בהמה טמאה אמרת טיהר מכלל שחוטה וטיהר מכלל חלב מה כשטיהר מכלל שחוטה בטהורה ולא בטמאה אף כשטיהר מכלל חלב בטהורה ולא בטמאה או כלך לדרך זו טיהר מכלל נבילה וטיהר מכלל חלב מה כשטיהר מכלל נבילה בטמאה ולא בטהורה אף כשטיהר מכלל חלב בטמאה ולא בטהורה אמרת

רש"י

האי נמי תיפוק ליה כו'. חלב טמאה תיפוק ליה נמי דמטמאה דמהיכא תיתי לטהרה מהאי קרא דיעשה לכל מלאכה האי לאו בטמאה כתיב דהא כתיב [ואכל] לא תאכלוהו אחלב: **מי שאיסורו משום אכילת חלב** ו). ובשרה מותר טיהרתי לך יצאת זו שכולה אסורה משום בל תאכל טמא ואכתי איתא טריפה למה נאמרה כו': **אלא האי טריפה מיבעי לאיתויי חיה דס"ד מי שחלבה אסור כו' קמ"ל** ה"ג. ושיטריפה הוא לאיתויי חיה טהורה שמתה שחלבה טהור דס"ד ואכל לא תאכלוהו כתיב בהאי קרא מי שחלבו אסור ובשרו מותר טיהרתי לך חלבה מכלל נבילה אבל חיה שחלבה מותר כבשרה לענין נבילה נמי יטמא כבשרה קמ"ל טריפה כל שיש במינו טריפה ואפילו חיה: ופרכינן **מ"ש טמאה.** דלא נפקא לן לטהר חלבה מהאי קרא דאין חלבה חלוק מבשרה ולא קרינא ו) ואכל לא תאכלוהו לחלב למודיה שהרי הכל איסור: **חיה נמי אין חלבה חלוק מבשרה.** לאיסורו ולא קרינא ביה ואכל לא תאכלוהו: **ועוד.** ממשמעותא דקרא נמי תיקשה לן דלא בחלב חיה קאי דהא כתיב ואכל לא תאכלוהו ולקמן [ע"ב] ילפינן מינה בברייתא בשמעתין בחלב ח) חיה נבילה לא טיהר מכלל טומאה: **טריפה לגופיה איצטריך.** לטהר חלב טריפה שמתה ולעולם טריפה חיה ודקאמרת הרי נבילה אמורה איצטריך סד"א הואיל וטמאה אסורה מחיים וטריפה מחיים אסורה כו': **אי הכי.** טריפה דכתיב גבי עוף נמי איצטריך לגופיה ולומר עוף ט) שמתה מטמא בבית הבליעה שלא תאמר כו': **ועוד.** גבי בהמה: **מי איכא למילף טריפה מטמאה.** דליבעי קרא לטהר: ה"ג **אלא אמר רבא**)כו'(**התורה אמרה.** בא הכתוב לומר לך יבא איסור כו' ומשום אכל לא תאכלוהו דסיפיה דקרא פירש בו נבילה וטריפה לחייב את האוכלו משום חלב ומשום נבילה ומשום טריפה שלא תאמר אין איסור נבילה וטריפה חלין על איסור חלב שקדם לכולם: **משום דמטמיא.** הילכך חמירא לחול על איסור חלב: **ורבי מאיר.** דאמר ד) עוף שחיטתו מטהרת טריפתו: **האי טריפה.** דגבי עוף מאי עביד ליה: **למעוטי שחיטה שהיא לפנים.** וכדאמרן לעיל (דף סט.) מה טריפה ששוה בפנים כבחוץ יצא השוחט עוף חולין בפנים כו': **טריפה אחרינא כתיב.** גבי נבילת עוף טהור וכל נפש אשר תאכל נבילה וטריפה באזרח ובגר וכבס בגדיו י) (ויקרא יז) **ותד** לא יאכל נבילה וטריפה לטמאה בה (שם כב): **וחד למעוטי עוף טמא.** דדרשינן [סט:] מי שיש במינו טריפה: **ורבי יהודה.** עוף טמא מקרא יתירא דנבילה לא יאכל נפקא ליה דלא איצטריך אלא לדרוש ולומר מי שאוהרתו משום בל תאכל נבילה יצא יא) זה שאין איסורו משום בל תאכל נבילה אלא משום בל תאכל טמא: **ורבי מאיר האי.** קרא יתירא דנבילה לא יאכל מיבעיא ליה ללמד טומאתו יב) שאינו מטמא אלא יג) כשיעור איסור אכילתו דהיינו כזית: **מקרא קמא.** והנפש יד) אשר תאכל: **בכדי אכילת פרס.** שאם שהה באכילת כזית יותר מכדי אכילת פרס הרי היא כשאר אכילות שאין מצטרפין לעונשין ואף זו אין מצטרפת ליטמא בבית הבליעה: **דחידוש הוא.** שלא מצינו בתורה טומאה כזו שאין לו טומאה מבחוץ ובבית טו) הבליעה נאה לו טומאה (ג): **הכתוב מדבר.** לטהרו מלטמא משום נבילות: **טיהר מכלל שחוטה.** טיהר מלטמא מטעם שחיטה שבשחיטה מטהרתה: **וטיהר מכלל חלב.** מטעם חלב טיהר את הנבילה מלטמא שכתב כאן שחלב נבילה טהור: **מה כשטיהר.** בשר שחוטה מלטמא טהורה טיהר ולא טמאה דטמאה אין שחיטתה מטהרתה דילפינן לה בת"כ ה) מקרא יתירא ולאלה תטמאו כל הנוגע בהם במותם (ויקרא יא) והאי בהם יתירא הוא לומר אע"פ שהן שחוטין ומה אני מקיים במותם במותם ולא בחייהם ובבהמה טמאה כתיב דסמיך ליה כל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה (ד) וגו': **אף כשטיהר משום חלב.** מלטמא בטהורה טיהר ולא בטמאה: ה"ג בתורת כהנים ו) **אמרת כלך** טו) לדרך זו טיהר מכלל נבילה וטיהר מכלל חלב מה כשטיהר מכלל נבילה בטמאה ולא בטהורה אף כשטיהר כו'. טיהר בשר נבילה מלטמא ולקמן מפרש לה בנבלת עוף טמא וטיהר מכלל חלב כדאמרן: **בטמאה ולא בטהורה.** עוף טמא טיהר מלטמא בבית הבליעה ולא עוף טהור:
ה"ג

תוספות

אלא לאתויי חיה יז). כך גרס הקונטרס וקשה דמאי קפריך מ"ש טמאה כו' אדרבה משום דדמי לטמאה איצטריך קרא לאתויי ומאי פריך נמי ואכל יח) לא תאכלוהו אדרבה משום הכי איצטריך קרא טריפה דמשמע כל שיש במינו טריפה חלבה טהור ואפי' חיה ור"ת גרס אלא למעוטי חיה מאי טעמא מי שחלבה אסור וכו' ול"ג סד"א ופריך אמאי איצטריך קרא לומר דחלב חיה טמא מאי שנא טמאה כו' יט) ומיהו קשה דטריפה לא משמע למעוטי אלא לרבויי כל שיש במינה טריפה: **מה** טמאה חלבה טמא. וכי כ) תימא מה לטמאה שכן אין שחיטתה מטהרתה תאמר לטריפה חיה תוכיח: **יבא** איסור נבילה ויחול על איסור חלב. תימה ° למאן דלית ליה איסור מוסיף למה ליה קראי וכי תימא מהכא יליף בעלמא שאני הכא דלאיסור חלב קל הוא דהותר מכללו ולכך אתי איסור נבילה וחייל עליה: **ואי** אשמעינן טריפה משום דאיסורא מחיים כו'. תימה דבפ"ב דחולין (דף לז:) עביד ק"ו איפכא ומה מחיים אתי איסור טריפה וחייל אאיסור חלב נבילה דלאחר מיתה מבעיא וכמו שפירשתי: **וחד** למעוטי עוף טמא. הא דלא נפקא ליה לרבי מאיר מהיכא דנפקא ליה לרבי יהודה משום ° דר' מאיר לטעמיה ו) דאית ליה איסור חל על איסור: **ורבי** מאיר האי נבילה מאי עביד ליה. וא"ת על כרחין צריך לכתוב נבילה דאי הוה כתיב טריפה לא יאכל לטמאה בה ולא כתב נבילה אם כן הוה אמינא דטריפה בלא נבילה מטמאה כא) וי"ל כיון דכתיב כב) (ויקרא יז) (והנפש) [וכל נפש] אשר תאכל נבילה וטריפה מה התם נבילה עמה אף כאן נבילה עמה: **לשיעור** אכילה בכזית. איפשר דרבי יהודה נמי אית ליה ואע"ג כג) דלא מיותר: **יצתה** חיה שחלבה ובשרה מותר. הא דדמיק בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע:) לאשכוחי דנבלת חיה טהורה מטמאה ולא כד) מצי למידרש מהכא דהא חלבה טמא דאי לאו דאשכחן במקום אחר דנבלת חיה מטמאה לא הוה דרשי' הכי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones